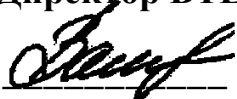

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015(ISO 9001:2015, IDT)
Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ

 Н. Л. Замкова

31 08 2020

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ
EUROPEAN INTEGRATION**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр»	/ bachelor
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»	/ «International Relations»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»	/ «International Economic Relations»
Спеціалізація / Освітня програма	«Міжнародний бізнес»	/ «International Business»

Розробник: Кульганік О.М., канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин.

Гарант освітньої програми «Міжнародний бізнес» - Давидюк Л.П., канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин ВТЕІ КНТЕУ

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин 12 червня 2020 р., пр. № 08; на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 15 червня 2020 р., протокол № 06 та засіданні вченої ради інституту 31 серпня 2020 р., пр. № 07

Рецензенти: внутрішній рецензент: Давидюк Л.П., канд. екон. наук;
зовнішній стейкхолдер: Беседа І.М., директор ТОВ фірми «СКОРВІДЕР АВТО ЛТД», м. Вінниця.

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 08.09.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,69.
Обл.-вид. арк. 1,49. Тираж 5. Зам. № 314.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Європейська інтеграція» є формування в здобувачів наукового розуміння сутності та особливостей інтеграційних процесів у Європі, основних теоретичних засад і генези європейської єдності, інституційних, правових, економічних аспектів функціонування Європейського Союзу, євроінтеграційної політики України.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Завданням вивчення дисципліни «Європейська інтеграція» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» для опанування знань щодо:

- здійснення аналізу сутності інтеграції як складової частини міжнародних процесів;
- засвоєння особливостей процесів ухвалення рішень в ЄС, бюджетної процедури, процесу розширення;
- обґрунтування основних теорій єдиної Європи, сучасних концепцій та модель європейської інтеграції, зародження і становлення європейської єдності;
- вивчення основних етапів розвитку ЄС як інтеграційного об'єднання, призначення та функцій інститутів ЄС, принципів функціонування спільного ринку ЄС;
- формування навичок аналізу інтеграційних процесів, оцінки їх наслідків для окремих країн, всього об'єднання та світу;
- оцінювання експортної політики в розрізі інтернаціоналізаційних процесів;
- оволодіння навичками застосування отриманих знань щодо особливостей реалізації горизонтальних та секторальних політик в ЄС та основних напрямів зовнішньоторговельної політики ЄС під час аналізу співпраці України з ЄС та формуванні напрямів її подальшого розвитку;
- розуміння умов та наслідків інтеграції України в ЄС як частину світової економіки;
- розширення участі України у програмах ЄС, посилення контактів між людьми.

Результати (компетенції) вивчення дисципліни є:

1. Вміння розкривати суть концепцій і моделей єдиної Європи.
2. Вміння аналізувати засновницькі договори Європейського Союзу та договори про зміни до них.
3. Здатність давати характеристику принципам формування, структурі, повноваженням його інституцій та органів.
4. Здатність визначати цілі, завдання, принципи, механізми реалізації спільних політик ЄС.
5. Вміння оцінювати процеси поглиблення європейської інтеграції та розширення Європейського Союзу.
6. Формування комплексного підходу до розуміння механізмів включення України в процес міжнародного співробітництва з країнами ЄС у різних сферах економіки.

7. Здатність висловлювати та аргументувати власний погляд щодо європейського вектора зовнішньої політики України, її євроінтеграційних перспектив.

8. Долучатись до реалізації Європейського зеленого курсу.

Знання з європейської інтеграції допоможуть здобувачам краще розумітися у поточному стані справ, основних досягненнях та викликах у реалізації курсу європейської інтеграції з моменту підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Європейська інтеграція» для освітньої програми «Міжнародний бізнес» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучаснонавченим.

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

СК 6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК 7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

СК 13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

СК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Європейська інтеграція» полягають:

РН 4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища (теми: 3; 5; 6).

РН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань / видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них (теми: 1; 2; 10).

РН 6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу (теми: 5; 7; 9; 13).

РН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції (теми: 8; 9).

РН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування (теми: 4; 6;; 7; 8).

РН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними (теми: 2; 3).

РН 16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками (теми: 3; 5; 6; 7; 8; 9).

РН 17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України (теми: 2; 9; 10).

РН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин (теми: 2; 12).

РН 20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин (теми: 10; 11; 12).

РН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України (теми: 10; 13).

РН 25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища (теми: 10; 11; 13).

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких нормативних дисциплін, як «Історія міжнародної торгівлі та торговельно-економічної думки», «Теорія міжнародних відносин», «Міжнародна мікро- та макроекономіка», «Міжнародна торгівля», «Міжнародні економічні відносини»; «Міжнародна економічна діяльність України».

Робоча програма дисципліни відображає також специфіку розвитку Європейського Союзу та його вплив на європейські перспективи України і спрямована на професійно-орієнтовану підготовку здобувачів вищої освіти до практичної роботи, формування умінь та навичок, якими повинні володіти випускники вищого навчального закладу освіти із відповідною кваліфікацією.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1).

Таблиця 1 – Рейтингова шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 - результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл
Тематичний план для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня
бакалавр, освітньої програми «Міжнародний бізнес»

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота	
Тема 1. Чинники, передумови та етапи розвитку європейської інтеграції	14	4	2	8	СУН, ІЗ
Тема 2. Інституційний механізм Європейського Союзу	14	2	4	8	АІ, КТ
Тема 3. Спільний ринок як основа функціонування ЄС	14	4	2	8	КТ, УО, СУН
Тема 4. Європейський валютний союз: критерії вступу та проблеми функціонування	14	2	4	8	КТ, АІ, СУН,
Тема 5. Соціальна політика Європейського Союзу	13	4	2	7	ІЗ, ПО, СУН
Тема 6. Торговельна політика Європейського Союзу	14	2	4	8	СУН, УО, ТЗ
Тема 7. Спільна аграрна політика Європейського Союзу	14	4	2	8	ІЗ, СУН,
Тема 8. Інноваційна та науково-технічна політика Європейського Союзу	13	2	4	7	АІ, СУН
Тема 9. Конкуренція на ринку ЄС та механізм її регулювання	14	4	2	8	ІЗ, УО
Тема 10. Напрями європейської інтеграції України	13	2	4	7	СУН, УО, ТЗ
Тема 11. Взаємозв'язок між децентралізацією та європейською інтеграцією	14	4	2	8	П, КТ
Тема 12. Дорожня карта євроінтеграційних законопроектів України	13	2	4	7	УО, ІЗ, СУН
Тема 13. Допомога ЄС в рамках Спеціальних заходів підтримки України	16	4	4	8	КТ, ТЗ
Разом	180/6	40	40	100	
Підсумковий контроль – екзамен					

* Умовні позначення: АІ – аналітична інформація, ІЗ – індивідуальне завдання, КТ- комп'ютерне тестування, СУН – система управління навчанням MOODLE, ТЗ- творче завдання, УО – усне опитування, ПО- письмове опитування, ЕД –економічний диктант, СВ – ситуаційні вправи, П – проєкт.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. Чинники, передумови та етапи європейської інтеграції

Передумови розвитку інтеграційних процесів в Європі. Генеза «Європейської ідеї» на різних етапах європейської історії. Дискусії про об'єднання Європи після Другої світової війни. Історичні факти й події в Європейському Союзі. Історичні етапи формування ЄС. Цілі, цінності та принципи побудови ЄС. Поняття інтеграції. Інтеграція та співробітництво. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів. Розвиток інтеграційних процесів у контексті глобалізації. Взаємозалежність та інтеграція.

Тема 2. Інституційний механізм Європейського Союзу

Інститути європейських спільнот та ЄС. Етапи формування та особливості інституційної системи ЄС. Інституційна модель ЄСВС. Еволюція організаційної моделі Європейських Співтовариств згідно з установчими договорами ЄС.

Структура, повноваження, принципи формування та функції сучасних інститутів ЄС. Структура інституційної системи Європейського Союзу, її характерні риси. Європейська Комісія. Європейський парламент. Європейська Рада. Спроби конституціоналізації ЄС. Реформування в Європейському Союзі. Еволюція ролі та статусу інститутів ЄС в його організаційній моделі. Принципи формування та функціонування, повноваження інститутів ЄС.

Наднаціональність інститутів ЄС. Лобіювання на наднаціональному рівні в ЄС. Європейські групи інтересів. Розподіл владного впливу серед держав-членів ЄС та легітимність прийняття рішень.

Тема 3. Спільний ринок як основа функціонування ЄС

Єдиний (спільний) ринок як одна з форм міжнародної економічної інтеграції. Інституційні засади функціонування спільного ринку ЄС. Базові свободи єдиного ринку.

Поняття «товар» у правових джерелах ЄС. Умови реалізації вільного руху товарів та послуг в ЄС: ліквідація митних та рівнозначних за ефектом до митних зборів, усунення кількісних і рівнозначних ним обмежень та контроль за заходами у сфері непрямого оподаткування. Імперативні вимоги щодо застосування обмежень вільного руху товарів. Технічні норми та стандарти в ЄС. Принцип взаємного визнання.

Вільний рух осіб та свобода підприємницької діяльності. Регулювання вільного руху осіб в ЄС. Поняття робітника-мігранта. Свобода пересування робочої сили та її обмеження. Візовий збір ЄС. Основні засади вільного руху капіталу.

Тема 4. Європейський валютний союз: критерії вступу та проблеми функціонування

Історія та порядок створення європейського валютного союзу. Поняття економічного та валютного союзу ЄС. Критерії приєднання до європейського валютного союзу (Маастрихтські критерії). Теорія оптимальних валютних зон в європейському валютному союзі.

Механізм переходу від національних грошових одиниць до євро. Проблеми та переваги ведення єдиної валюти ЄС. Вплив євро на світові фінансові ринки та міжнародну економіку.

Форми координації економічної політики держав-учасниць. Європейська система центральних банків як базовий елемент Європейського валютного союзу. Основні напрями реалізації фінансової та монетарної політики ЄС. Європейський валютний фонд. Бюджетна політика ЄС. Захист вкладників та стабільність банківської системи як умова євроінтеграції.

Тема 5. Соціальна політика Європейського Союзу

Регіональна політика Європейського Союзу. Теорія регіональної конвергенції в ЄС. «Європа регіонів». Сутність та етапи формування європейської регіональної політики та політики згуртування. Номенклатура територіальних статистичних одиниць. Принципи регіональної політики ЄС. Механізми та інструменти реалізації регіональної політики. Етапи соціальної політики ЄС. Особливості формування соціальної політики ЄС. Основні «соціальні виміри» спільного європейського ринку праці. Зайнятість, соціальна політика, рівні можливості та здоров'я. Платформа громадянського суспільства. Європейське бюро підбору персоналу (EPSO). Сутність та типологія європейських соціальних моделей.

Тема 6. Торговельна політика Європейського Союзу

Передумови формування та загальна характеристика єдиної торговельної політики ЄС. Роль інституцій ЄС у здійсненні єдиної торговельної політики. Внутрішнє торговельне законодавство ЄС. Міжнародні торгово-економічні договори Співтовариства. Комунітарні та національні повноваження у сфері торгівлі. Особливості регулювання зовнішньої торгівлі в ЄС. Митно-тарифне регулювання зовнішньої торгівлі ЄС. Спільна зовнішня і безпекова політика ЄС: від національних інтересів до спільних цінностей. Європейські інструменти для розвитку малого та середнього бізнесу України. Аналіз обсягу товарів, які експортуються в Європу. Митний союз. Спільна митна політика Європейського Союзу та співробітництво з Україною. Єдиний митний тариф спільноти. Зони вільної торгівлі. Практика застосування нетарифних обмежень у зовнішній торгівлі ЄС.

Тема 7. Спільна аграрна політика Європейського Союзу

Організаційно-правові засади формування спільної аграрної політики ЄС.

Принципи формування спільної аграрної політики (САП) ЄС. Нові складові спільної аграрної політики Європейського Союзу. Особливості організації ринку сільськогосподарської продукції. Мінімальна ціна на аграрну продукцію: теоретичні засади впровадження, економічні наслідки. Механізми ціноутворення на ринку сільськогосподарської продукції ЄС.

Тема 8. Інноваційна та науково-технічна політика Європейського Союзу

Методичні підходи до оцінки інноваційності розвитку країн ЄС. Інноваційні чинники конкурентоспроможності країн ЄС. Формування та реалізація інноваційної політики на загальноєвропейському, національному і регіональному рівнях. Фінансова підтримка малих і середніх підприємств, як основний інструмент стимулювання інноваційної діяльності. Витрати на НДДКР у країнах-членах ЄС. Стратегія ЄС «Європа - 2020». Інституціональне забезпечення інноваційного розвитку. Ступені децентралізації країн-членів ЄС-27.

Сутність науково-технічної політики в економічному просторі ЄС. Місце спільної енергетичної політики у системі компетенцій ЄС. Енергетична стратегія ЄС: пріоритети реалізації. Енергоефективність. Об'єднаний енергетичний ринок. Захист споживачів і безпека. Технологічні зрушення. Зовнішній вимір європейського енергетичного ринку. Програмні засади реалізації правової політики ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах.

Тема 9. Конкуренція на ринку ЄС та механізм її регулювання

Сутність, цілі та завдання конкурентної політики ЄС. Правові та організаційні аспекти конкурентної політики ЄС. Джерела конкурентного права ЄС. Повноваження інституцій ЄС у сфері конкурентної політики. Національні антимонопольні органи держав-членів. Правові засади регулювання конкуренції в ЄС. Угоди та узгоджені дії, що обмежують конкуренцію; зловживання домінуючим становищем на ринку; злиття та поглинання підприємств; державна допомога та державні підприємства. Інституційний механізм забезпечення провадження політики у сфері конкуренції. Конкурентна політика держави: механізм реалізації. Трансмісійний механізм конкурентної політики держави. Активна державна КП. Контроль за концентрацією підприємств.

Тема 10. Напрями європейської інтеграції України

Стратегія розширення ЄС та досвід коінтеграції нових-країн членів. Процедура приєднання. Критерії вступу. Процес переговорів про вступ. Ретроспективний аналіз відносин України та Європейського Союзу. Співробітництво України та ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Впровадження європейського «Механізму прикордонного вуглецевого регулювання. Східне

партнерство. Пріоритети євро-українських відносин (агро- та харчової промисловості, машинобудування та інжинірингу, транспортних та будівельних послуг, металургії, машинобудування та суднобудування, легкої промисловості, хімічної галузі, ІТ та інноваційних технологій, консалтингових та юридичних послуг).

Тема 11. Взаємозв'язок між децентралізацією та європейською інтеграцією

Революція гідності 2013-2014 рр. Антикорупційна реформа в Україні. Реформа децентралізації. Процес децентралізації в Україні. Ознаки добровільного та адміністративного процесу об'єднання територіальних громад. Отримання додаткових важелів впливу на прийняття рішень. Індикатори успішної євроінтеграції в контексті децентралізації. Приклади європейського досвіду (німецького, польського, шведського) у сфері децентралізації. Положення Європейської хартії місцевого самоврядування. Процедури місцевого самоврядування. Механізм розвитку громадянського суспільства України. Програма «U-Lead з Європою» за підтримки ЄС та окремих країн-членів - Данії, Естонії, Німеччини, Польщі і Швеції, швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO), програма «DOBRE» за підтримки USAID та інші.

Тема 12. Дорожня карта євроінтеграційних законопроектів

Міжнародно-правові зобов'язання України у сфері європейської інтеграції. Обґрунтування дорожньої карти законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони на 2020 – 2021 роки. Політичний діалог, національна безпека та оборона. Інтелектуальна власність. Технічні бар'єри в торгівлі. Митні питання. Проєкт Закону України про внесення змін до статті 17 Бюджетного кодексу України від 30.04.2020. Механізм надання державних гарантій на портфельній основі. Фінансові послуги. Енергетика та енергонезалежність. Підприємництво. Сільське господарство та розвиток сільських територій. Цінні папери. Навколишнє природне середовище.

Тема 13. Допомога ЄС в рамках Спеціальних заходів підтримки України

Створення системи захисту фінансових інтересів України та Європейського Союзу. Програми ЄС, технічна, фінансова та макрофінансова допомога ЄС. Програма «Горизонт 2020» (Horizon 2020). Структура Програми Horizon 2020. Компоненти Програми Horizon 2020. Умови участі в Програмі Horizon 2020. Програма COSME. Розміщення бізнес-пропозиції в мережі EEN.

Програма «Креативна Європа». Особливості захисту, розвитку та популяризації культурного та лінгвістичного різноманіття і зміцнення конкурентності культурного та креативного секторів Європи. Макрофінансова

допомога. Технічна та фінансова допомога. Програма підтримки громадянського суспільства. Єдиний механізм координації надання Україні міжнародної допомоги для боротьби з COVID-19. Програма підтримки приватного сектору України EU SURE. Програма з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку U-LEAD. Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні. Підтримка України щодо управління міграційними процесами та надання притулку. Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні. Підтримка впровадження транспортної стратегії України. Підтримка політики управління кордоном в Україні. Продовження підтримки реалізації Енергетичної стратегії України. Програма підтримки регіональної політики України. Підтримка комплексного реформування державного управління в Україні.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
<p>Знати: зародження європейських інтеграційних процесів.</p> <p>Вміти: трактувати сутність поняття «європейська інтеграція», виокремлювати її ознаки</p>	<p>Тема 1. Чинники, передумови та етапи розвитку європейської інтеграції</p> <p>Лекція № 1 План лекції 1. Передумови розвитку інтеграційних процесів в Європі. 2. Генеза «Європейської ідеї» на різних етапах європейської історії. 3. Дискусії про об'єднання Європи після Другої світової війни. 4. Історичні факти й події в Європейському Союзі.</p>	2
	<p>Лекція № 2 План лекції 1. Історичні етапи формування ЄС. 2. Цілі, цінності та принципи побудови ЄС. 3. Поняття інтеграції. 4. Інтеграція та співробітництво.</p> <p>Література: Основна: 1, 2, 4, 5, 9, 11, 13, 14 Додаткова: 16, 18, 19, 26 Інтернет-ресурси: 51, 52, 53.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття, виконання індивідуальних завдань.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 1 1. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів. 2. Розвиток інтеграційних процесів у контексті глобалізації. 3. Федералізм і функціоналізм як концепції євроінтеграції. 4. Концептуальні основи неофункціоналізму, транзакціоналізму, та міжурядового підходу. Проведення ділової гри «Питання-Відповіді».</p>	2
<p>Знати: особливості договірного механізму інтеграції, здійснюваної в Євросоюзі</p>	<p>Тема 2. Інституційний механізм Європейського Союзу</p> <p>Лекція № 3 План лекції 1. Інститути європейських спільнот та ЄС. 2. Етапи формування та особливості інституційної системи ЄС. 3. Інституційна модель ЄСВС. 4. Еволюція організаційної моделі Європейських Співтовариств згідно з установчими договорами ЄС.</p> <p>Література: Основна: 2, 4, 5, 9, 14 Додаткова: 17, 29, 34, 42 Інтернет-ресурси: 52, 53, 55.</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
<p>Вміти: розрізняти характерні риси інституційного механізму ЄС.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття, виконання індивідуальних завдань.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 2 1. Структура, повноваження, принципи формування та функції сучасних інститутів ЄС. 2. Структура інституційної системи Європейського Союзу, її характерні риси. 3. Спроби конституціоналізації ЄС. 4. Реформування в Європейському Союзі.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 4 1. Еволюція ролі та статусу інститутів ЄС в його організаційній моделі. 2. Принципи формування та функціонування, повноваження інститутів ЄС. 3. Наднаціональність інститутів ЄС. 4. Лобіювання на наднаціональному рівні в ЄС. Ділова гра «Засідання і обговорення актуальних питань Європейського парламенту».</p>	2
<p>Знати: основні теоретичні положення щодо спільного внутрішнього ринку ЄС. Вміти: аналізувати тенденції внутрішнього ринку Європейського Союзу</p>	<p>Тема 3. Спільний ринок як основа функціонування ЄС</p> <p>Лекція № 4 План лекції 1. Єдиний (спільний) ринок як одна з форм міжнародної економічної інтеграції. 2. Інституційні засади функціонування спільного ринку ЄС. 3. Базові свободи єдиного ринку. 4. Поняття «товар» у правових джерелах ЄС.</p>	2
	<p>Лекція № 5 План лекції 1. Умови ліквідації митних та рівнозначних за ефектом до митних зборів, усунення кількісних і рівнозначних ним обмежень та контроль за заходами у сфері непрямого оподаткування. 2. Імперативні вимоги щодо застосування обмежень вільного руху товарів. 3. Технічні норми та стандарти в ЄС. 4. Принцип взаємного визнання. Література: Основна: 4, 5, 6, 11, 13 Додаткова: 18, 28, 30, 44 Інтернет-ресурси: 52, 53, 54.</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуальних завдань.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 4 1. Умови реалізації вільного руху товарів та послуг в ЄС. 2. Вільний рух осіб та свобода підприємницької діяльності. 3. Європейська інформаційна система авторизації подорожей (ETIAS) 4. Основні засади вільного руху капіталу. Проведення ділової гри «Вікторина».</p>	2
<p>Знати: критерії вступу та бюджету Європейського союзу. Вміти: аналізувати бюджетну політику ЄС.</p>	<p>Тема 4. Європейський валютний союз: критерії вступу та проблеми функціонування Лекція № 6 План лекції 1. Історія та порядок створення Європейського валютного союзу. 2. Європейська валютна система. 3. Європейська система центральних банків як базовий елемент Європейського валютного Союзу. 4. Бюджетна політика Європейського Союзу. Література: Основна: 2, 5, 6, 9, 13, 15 Додаткова: 18, 19, 26, 47 Інтернет-ресурси: 51, 53, 54.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, виконання індивідуального завдання.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 5 1. Поняття економічного та валютного союзу ЄС. 2. Критерії до приєднання до ЄВС (Маастрихтські критерії). 3. Теорія оптимальних валютних зон в ЄВС. 4. Механізм переходу від національних грошових одиниць до євро. Проведення ділової гри «Мозковий штурм».</p>	2
	<p>Практичне заняття № 6 1. Проблеми та переваги введення єдиної валюти ЄС. 2. Вплив євро на світові фінансові ринки на міжнародну економіку. 3. Форми координації економічної політики держав-учасниць. 4. Характеристика Європейської системи центральних банків. Проведення дискусії на тему «Офшор, офшорні зони – вплив на розвиток МЕН різних країн світу».</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
<p>Знати: особливості соціальної політики Європейського союзу як провідного інструмента підвищення людського потенціалу.</p>	<p>Тема 5. Соціальна політика Європейського союзу Лекція № 7 План лекції 1. Регіональна (структурна) політика Європейського Союзу. 2. Теорія регіональної конвергенції в ЄС. 3. Сутність та етапи формування європейської регіональної політики згуртування. 4. Номенклатура територіальних статистичних одиниць.</p>	2
<p>Вміти: досліджувати особливості та окреслювати основні напрями реалізації соціальної політики ЄС</p>	<p>Лекція № 8 План лекції 1. Принципи регіональної політики ЄС. 2. Механізми та інструменти реалізації. 3. Комітет регіонів. 4. Компліментарна модель співфінансування регіональних проектів. Література: Основна: 5, 6, 8, 13, 14 Додаткова: 20, 27, 33, 38 Інтернет-ресурси: 54, 55.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекційного заняття. Підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання щодо моніторингу за рейтингом середнього рівня заробітної плати населення країн ЄС.</p>	7
	<p>Практичне заняття № 7 1. Організаційний механізм політики згуртування та координація національних регіональних політик. 2. Транскордонне співробітництво в ЄС. 3. Сутність та типологія європейських соціальних моделей. Проведення ділової гри із застосуванням методу «Мікрофон».</p>	2
<p>Знати: перспективи модернізації торговельної політики Європейського Союзу</p>	<p>Тема 6. Торговельна політика Європейського Союзу Лекція № 9 План лекції 1. Передумови формування та загальна характеристика єдиної торговельної політики ЄС. 2. Митно-тарифне регулювання зовнішньої торгівлі ЄС. 3. Практика застосування нетарифних обмежень у зовнішній торгівлі ЄС. 4. Європейські інструменти для розвитку малого та середнього бізнесу України. Література: Основна: 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15 Додаткова: 21, 22, 23, 24, 28 Інтернет-ресурси: 51, 54, 56, 59</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
<p>Вміти: передбачати загрози і виклики для малого та середнього бізнесу України.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 8 Питання 1. Комунітарні та національні повноваження у сфері торгівлі. 2. Компонентна структура спільної торгової політики ЄС. 3. Загальні правила регулювання імпорту та експорту. 4. Антидемпінгове, антисубсидійне та запобіжне регулювання. Проведення ділової гри із застосуванням методу «Питання-відповіді».</p>	2
	<p>Практичне заняття № 9 1. Безмитні тарифні квоти та їхнє використання. 2. Пошук партнерів в ЄС – Мережа підприємств EEN. 3. Технічні бар'єри у торгівлі. 4. Санітарні та фітосанітарні заходи.</p>	2
<p>Знати: особливості формування та реалізації спільної аграрної політики ЄС. Вміти: здійснювати експертні оцінки щодо спільної аграрної політики</p>	<p>Тема 7. Спільна аграрна політика Європейського Союзу Лекція № 10 План лекції 1. Організаційно-правові засади формування спільної аграрної політики ЄС. 2. Особливості організації ринку сільськогосподарської продукції. 3. Механізми ціноутворення на ринку сільськогосподарської продукції ЄС. 4. Фінансове забезпечення САП.</p>	2
	<p>Лекція № 11 План лекції 1. Регулювання експорту та імпорту сільськогосподарської продукції в ЄС. 2. Напрями структурної перебудови в аграрному секторі ЄС. 3. Політика ЄС в галузі рибальства. 4. Значення САП ЄС для України. Література: Основна: 1, 4, 7, 8, 9, 11, 13, 15 Додаткова: 24, 25, 29, 30, 33, 50 Інтернет-ресурси: 51, 52, 54.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Виконання індивідуального завдання щодо місця спільної аграрної політики у системі компетенцій ЄС, компаративного аналізу характеристики внутрішнього та зовнішнього вимірів аграрної політики ЄС.</p>	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
	<p>Практичне заняття № 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи формування спільної аграрної політики ЄС. 2. Мінімальна ціна на сільськогосподарську продукцію: теоретичні засади впровадження, економічні наслідки. 3. Інституційний механізм САП. 4. Механізми та інструменти реалізації аграрної політики в країнах-учасниках ЄС. <p>Проведення дебатів на тему «Ефективна система стандартизації - якісна та безпечна продукція».</p>	2
<p>Знати: особливості правової політики ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах.</p> <p>Вміти: зосереджувати увагу на рамкових програмах як основному інструменті реалізації Європейським Союзом політики у сфері науки та інноваційних технологіях.</p>	<p>Тема 8. Інноваційна та науково-технічна політика Європейського Союзу</p> <p>Лекція № 12 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інноваційні чинники конкурентоспроможності країн ЄС. 2. Інноваційна та науково-технічна політика Євросоюзу: механізми та інструменти реалізації. 3. Основні напрями підтримки інновацій в ЄС. 4. Програми засади реалізації правової політики ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах. <p>Література: Основна: 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14 Додаткова: 25, 26, 29, 43 Інтернет-ресурси: 51, 52, 54.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Виконання індивідуального завдання щодо місця інноваційної та науково-технічної політики у системі компетенцій ЄС, компаративного аналізу характеристики внутрішнього та зовнішнього вимірів ЄС.</p>	7
	<p>Практичне заняття № 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заходи координації національних інноваційних політик ЄС (тренди інновацій у Європі; європейський інноваційний таблоїд; спеціальні обстеження конкретних аспектів інноваційної політики, включаючи ставлення компаній до нововведень Іннобарометр; діяльність електронної служби інформації ЄС з НДДКР та інноваційної політики - CORDIS). 2. Порівняльна характеристика інноваційної діяльності ЄС та України. 3. Форми та методи державного стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності в державах – членах ЄС. 4. Сучасний стан і напрями трансформації механізмів спільної науково-технічної політики ЄС. 	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
	<p>Практичне заняття № 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція спільної науково-технічної та інноваційної політики в Європі 2. Методичні підходи до оцінки інноваційності розвитку країн ЄС. 3. Сучасний стан енергетичної політики ЄС. 4. Перспективи спільної Європейської енергетичної політики. <p>Проведення дебатів на тему «Інтеграція енергосистеми України з енергосистемою континентальної Європи».</p>	2
<p>Знати: особливості спільної політики у сфері конкуренції як інтеграційної складової функціонування Європейського Союзу</p> <p>Вміти: досліджувати правові механізми співробітництва Європейського Союзу та України з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом.</p>	<p>Тема 9. Конкуренція на ринку ЄС та механізм її регулювання</p> <p>Лекція № 13 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове регулювання конкуренції на внутрішньому ринку Європейського союзу. 2. Поняття конкуренції та її роль у процесі інтеграції Європейського союзу. 3. Основні цілі політики Європейського Союзу щодо конкуренції. 4. Право конкуренції і ціни. 	2
	<p>Лекція № 14 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трансмісійний механізм конкурентної політики держави. 2. Зловживання домінуючим становищем на ринку. 3. Процедурні правила застосування ст. 81 і ст. 82 Договору про заснування Європейського Співтовариства. 4. Контроль за концентрацією підприємств. <p>Література: Основна: 1; 7; 11; 13; 15 Додаткова: 16; 17; 43; 44; 50 Інтернет-ресурси: 51; 52; 54.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Збір аналітично-статистичних даних.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 13</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та правові основи антимонопольної політики та права конкуренції Євросоюзу. 2. Сутність цілі та завдання конкурентної політики ЄС. 3. Сфери реалізації конкурентної політики. 4. Моделі систем дозволів (ліцензування) і тренди їх розвитку. <p>Проведення ділової гри із застосуванням методу «Fishbone».</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
<p>Знати: особливості відносин Україна-ЄС.</p> <p>Вміти: аналізувати договірно-правове співробітництво Україна-ЄС.</p>	<p>Тема 10. Напрями європейської інтеграції України</p> <p>Лекція № 15</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія розширення ЄС та досвід коінтеграції нових країн членів. 2. Ретроспективний аналіз відносин України та Європейського Союзу. 3. Пріоритети євро українських відносин. 4. Розвиток міжнародних транспортних коридорів. Транс'європейська транспортна мережа (TEN-T). <p>Література: Основна: 1; 3; 4; 7; 8; 12; 15 Додаткова: 18; 19; 24; 26; 29 Інтернет-ресурси: 52; 53; 54.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти.</p> <p>Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	7
	<p>Практичне заняття № 14</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія відносин Україна-ЄС. 2. Договірно-правова база та інструменти співробітництва. 3. Система координації співробітництва між Україною та ЄС. 4. Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі. 	2
	<p>Практичне заняття № 15</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заяви, виступи та спільні позиції ЄС з регіональних та міжнародних питань. 2. Угода про асоціацію Україна-ЄС. 3. Створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. 4. Східне партнерство. <p>Проведення тестування.</p>	2
<p>Знати: напрямки реформ децентралізації від кожної країни G7.</p> <p>Вміти: розуміти процеси реформи децентралізації об'єднаних територіальних громад</p>	<p>Тема 11. Взаємозв'язок між децентралізацією та європейською інтеграцією</p> <p>Лекція № 16</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реформа децентралізації. 2. Процес децентралізації в Україні. 3. Ознаки добровільного та адміністративного процесу об'єднання територіальних громад. 4. Отримання додаткових важелів впливу на прийняття рішень. 	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
	<p>Лекція № 17 План лекції 1. Індикатори успішної євроінтеграції в контексті децентралізації. 2. Приклади європейського досвіду (німецького, польського, шведського) у сфері децентралізації. 3. Сутність Положення Європейської хартії місцевого самоврядування. Процедури місцевого самоврядування в контексті децентралізації. 4. Механізм розвитку громадянського суспільства України. Література: Основна: 2; 3; 6; 8; 10; 11; 12 Додаткова: 21; 22; 23; 24; 26 Інтернет-ресурси: 51; 53; 55; 56.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 17 1. Історія впровадження децентралізації на європейських теренах. 2. Система нагляду за діяльністю ОТГ. 3. Аналіз програми «U-Lead з Європою» за підтримки ЄС та окремих країн-членів - Данії, Естонії, Німеччини, Польщі і Швеції. 4. Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO), програма «DOBRE» за підтримки USAID.</p>	2
<p>Знати: законодавче забезпечення виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Вміти: використовувати механізм державної підтримки мікро, малого та середнього бізнесу.</p>	<p>Тема 12. Дорожня карта євроінтеграційних законопроєктів Лекція № 18 План лекції 1. Міжнародно-правові зобов'язання України у сфері європейської інтеграції. 2. Політичний діалог, національна безпека та оборона (Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст обласного значення». 3. Інтелектуальна власність (Закон України «Про внесення змін до статті 5 Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» (щодо подолання піратства та поліпшення інвестиційного клімату)». 4. Технічні бар'єри в торгівлі.</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
	Література: Основна: 1; 2; 4; 6; 7; 11; 14; 15 Додаткова: 20; 24; 25; 26; 29; 34 Інтернет-ресурси: 51; 52; 53; 57; 58.	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.	7
	Практичне заняття № 17 1. Митні питання (Закон «Про внесення змін до Митного кодексу України (щодо деяких питань виконання Глави 5 Розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони)). 2. Фінансові послуги (Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення захисту прав споживачів фінансових послуг»). 3. Енергетика та енергонезалежність (Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях»). 4. Підприємництво (Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»). Проведення ділової гри «Вгадай економічний термін змісту закону».	2
	Практичне заняття № 18 1. Сільське господарство та розвиток сільських територій (Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні»). 2. Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві. 3. Цінні папери (Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту інвесторів від зловживань на ринках капіталу»). 4. Навколишнє природне середовище (Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (який визначає плани та програми, що підлягають стратегічній екологічній оцінці). Проведення тестування.	2
Знати: фінансові інструменти, що спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності Європи в світі.	Тема 13. Допомога ЄС в рамках спеціальних заходів підтримки України Лекція № 19 План лекції 1. Програма «Горизонт 2020» (Horizon 2020). 2. Програм Євросоюзу COSME. 3. Рамкова програма Європейської комісії – «Креативна Європа». 4. Макрофінансова допомога (МФД) ЄС.	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача вищої освіти, год.
Вміти: користуватися тими ж привілеями, якими користуються країни ЄС.	Лекція № 20 План лекції 1. Можливості програми для підтримки малого і середнього бізнесу EU4Youth. 2. Програма допомоги ЄС підприємцям зі Сходу України FinancEast. 3. Діяльність програми Еразмус+. 4. Участь у грантових конкурсах. Література: Основна: 2; 3; 4; 7; 8; 10; 12; 13; 15 Додаткова: 25; 26; 27; 30; 33 Інтернет-ресурси: 51; 52; 53; 54.	2
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.	8
	Практичне заняття № 19 1. Структура програми Horizon 2020. Компоненти програми Horizon 2020. 2. Полегшення виходу МСБ на зовнішні ринки. 3. Розвиток та популяризація культурного та лінгвістичного різноманіття і зміцнення конкурентності культурного та креативного секторів Європи. 4. Технічна та фінансова допомога. Проведення тестування.	2
	Практичне заняття № 20 1. Єдиний механізм координації надання Україні міжнародної допомоги для боротьби з COVID-19. 2. Програма підтримки приватного сектору України EU SURE. 3. Програма з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку U-LEAD. 4. Підтримка України щодо управління міграційними процесами та надання притулку. Проведення тестування.	2
	Разом годин	180/6
	Підсумковий контроль	екзамен

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Основні джерела

1. *Воронкова В. Г., Кіндратець О. М., Жадько В. А., Катаєв С. Л., Резанова Н. О., Алексєєнко І. В., Товарниченко В. О., Бабич О. Б., Мельник В. В., Коваленко Є. О., Сергієнко Т. І., Ажажа М. А. Політика європейської інтеграції : Навч. посіб. / За ред. В.Г. Воронкової. К : Професіонал, 2007. 512с.*

2. Глосарій термінів політики, що базується на доказах (Glossary of Terms on Evidence based Public Policy). Редактори: Л. Гонюкова, О. Кілієвич, М. ван ден Муйзенберг. Глосарій розроблено за сприяння Проєку ЄС «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» ‘Association4U’. 2018.

3. *Євроатлантична інтеграція України: шлях до демократії : аналітичні матеріали підготовлені двосторонньою україно-болгарською експертною групою. Київ, 2009. 40 с.*

4. *Європейська інтеграція : навч. посібник / за ред. М. І. Макаренка, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 344 с.*

5. *Європейська інтеграція : опорний конспект лекцій / авт.: Т. М. Мельник, Л. П. Кудирко, Ю. І. Головня, А. В. Бохан, Н. О. Іксарова, К. І. Ладиченко. Київ : КНТЕУ, 2016. 110 с.*

6. *Європейський Союз. Посібник для журналістів. Представництво Європейського Союзу в Україні, Київ. 2020. 136 с.*

7. *Європейські інструменти для розвитку малого та середнього бізнесу України. Бакун Ю., Бойко В., Олексенко Р., Селінний М., Стельмах О., Хоботня С., Чабак Л. Міжнародний фонд відродження. Київ. 2020. 22 с.*

8. *Історії успіху реформ. Збірка / За заг. ред. Ірини Коссе; Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К. : 2019. – 260 с.*

9. *Кордон М. В. Європейська та Євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 172 с.*

10. *Леонова А. О., Давидова В. П., Новачук О. О. Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України : навч.-метод. посіб. Київ : Кондор, 2007. 390 с.*

11. *Михайлова Л.І., Волченко Н. В., Зінчук Т. О., Кваша С. М. Євроекономічна інтеграція України : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 136 с.*

12. *Партнерство заради безпеки: досвід країн НАТО та українська перспектива : за заг. ред. О. І. Соскіна. Київ : Інститут трансформації суспільства, 2007. 336 с.*

13. *Сидорук Т.В. Європейська інтеграція України [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Тетяна Сидорук, Віктор Павлюк, Валерій Малькін ; Нац. ун-т "Остроз. акад.". - Л. : ПАІС, 2016. - 270 с.*

14. *Скороход І.С. Євроатлантична інтеграція та національна безпека України [Текст] : метод. рек. / І. С. Скороход ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ф-т міжнар. відносин, Каф. міжнар. екон. відносин. Луцьк : РВВ Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2016. - 23 с.*

15. Україна на шляху до європейської інтеграції: економічна безпека, переваги вибору : [монографія] / [за ред. В. М. Нижника]. - Хмельницький : ХНУ, 2017. - 307 с.

2. Додаткові джерела

16. *A Second Chance for Europe : Economic, Political and Legal Perspectives of the European Union* / edited by Jo Ritzen. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. VII, 271 p. 11 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-57723-4>.

17. *Advances in Applied Economic Research : Proceedings of the 2016 International Conference on Applied Economics (ICOAE)* / edited by Nicholas Tsounis, Aspasia Vlachvei. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XII, 888 p. 131 illus., 73 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-48454-9>.

18. *After Brexit : Consequences for the European Union* / edited by Nazar? da Costa Cabral, Jos? Renato Gon?alves, Nuno Cunha Rodrigues. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXVII, 425 p. 10 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-66670-9>.

19. Baimbridge M., Litsios I., Jackson K., Lee U. R. *The Segmentation of Europe : Convergence or Divergence between Core and Periphery?* / by Mark Baimbridge, Ioannis Litsios, Karen Jackson, Uih Ran Lee. 1st ed. 2017. London : Palgrave Macmillan UK, 2017. XIV, 300 p. 31 illus., 18 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1057/978-1-137-59013-8>.

20. Baldassarri M. *The European Roots of the Eurozone Crisis : Errors of the Past and Needs for the Future* / by Mario Baldassarri. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXXVII, 459 p. 74 illus., 31 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-58080-7>.

21. Boria P. *Taxation in European Union* / by Pietro Boria. 2nd ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XVI, 208 p. 1 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-53919-5>.

22. *Democracy and an Open-Economy World Order* / edited by George C. Bitros, Nicholas C. Kyriazis. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XII, 284 p. 12 illus., 4 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-52168-8>.

23. *Democracy in the EMU in the Aftermath of the Crisis* / edited by Luigi Daniele, Pierluigi Simone, Roberto Cisotta. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXIII, 409 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-53895-2>.

24. Elert N., Henrekson M., Stenkula M. *Institutional Reform for Innovation and Entrepreneurship : An Agenda for Europe* / by Niklas Elert, Magnus Henrekson, Mikael Stenkula. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. X, 102 p. 18 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-55092-3>.

25. *EU Competition and State Aid Rules : Public and Private Enforcement* / edited by Vesna Tomljenovi?, Nada Bodiroga-Vukobrat, Vlatka Butorac Malnar, Ivana Kunda. 1st ed. 2017. Berlin, Heidelberg : Springer Berlin Heidelberg, 2017. X, 313 p. 3 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-662-47962-9>.

26. *EU Internet Law : Regulation and Enforcement / edited by Tatiana-Eleni Synodinou, Philippe Jougleux, Christiana Markou, Thalia Prastitou. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XX, 433 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-64955-9>.*
27. *Filipec O. REACH Beyond Borders : Europeanization Towards Global Regulation / by Ondřej Filipec. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XV, 137 p. 11 illus., 9 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-54154-9>.*
28. *Financial Regulation in the EU : From Resilience to Growth / edited by Raphaël Douady, Clément Goulet, Pierre-Charles Pradier. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XIV, 486 p. 65 illus., 31 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-44287-7>.*
29. *Havrylyshyn O. The Political Economy of Independent Ukraine : Slow Starts, False Starts, and a Last Chance? / by Oleh Havrylyshyn. 1st ed. 2017. London : Palgrave Macmillan UK, 2017. XVII, 353 p. 22 illus. URL: <https://doi.org/10.1057/978-1-137-57690-3>.*
30. *Karantininis K. A New Paradigm for Greek Agriculture / by Kostas Karantininis. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XIX, 112 p. 42 illus., 39 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-59075-2>.*
31. *Marcu M. Crystalizing the EU Digital Policy : An Exploration into the Digital Single Market / by Mirela Marcu. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XI, 217 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-69227-2>.*
32. *Marelli E., Signorelli M. Europe and the Euro : Integration, Crisis and Policies / by Enrico Marelli, Marcello Signorelli. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXII, 182 p. 6 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-45729-1>.*
33. *Ricciardelli A. The Role of Universities in the Europe 2020 Strategy : The Cases of Slovenia, Croatia, Serbia and Kosovo / by Alessandra Ricciardelli. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XIX, 239 p. 21 illus., 14 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-68006-4>.*
34. *Ruka P. The International Legal Responsibility of the European Union in the Context of the World Trade Organization in Areas of Non-Conferred Competences / by Plarent Ruka. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXX, 289 p. 2 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-57177-5>.*
35. *Solidarity in the European Union : A Fundamental Value in Crisis / edited by Andreas Grimmel, Susanne My Giang. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XI, 175 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-57036-5>.*
36. *Sustainable Growth in the EU : Challenges and Solutions / edited by Luigi Paganetto. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. VI, 306 p. 71 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-52018-6>.*
37. *The Consequences of the Crisis on European Integration and on the Member States : The European Governance between Lisbon and Fiscal Compact*

/ edited by Stelio Mangiameli. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. X, 216 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-47964-4>.

38. *The Consistent Application of EU Competition Law : Substantive and Procedural Challenges* / edited by Adriana Alm??an, Peter Whelan. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXI, 285 p. 6 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-47382-6>.

39. *The Economics of UK-EU Relations : From the Treaty of Rome to the Vote for Brexit* / edited by Nauro F. Campos, Fabrizio Coricelli. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XIII, 297 p. 49 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-55495-2>.

40. *The Euro and the Crisis : Perspectives for the Eurozone as a Monetary and Budgetary Union* / edited by Nazar? da Costa Cabral, Jos? Renato Gon?alves, Nuno Cunha Rodrigues. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXVIII, 366 p. 45 illus., 31 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-45710-9>.

41. *The Fundamental Principles of EEA Law : EEA-ities* / edited by Carl Baudenbacher. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XX, 251 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-45189-3>.

42. *The Governance of European Public Goods : Towards a Republican Paradigm of European Integration* / edited by Stefan Collignon. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XV, 271 p. 6 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-64012-9>.

43. *The New Industrial Policy of the European Union* / edited by Adam A. Ambroziak. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XII, 272 p. 65 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-39070-3>.

44. Theodore J., Theodore J., Syrrakos D. *The European Union and the Eurozone under Stress : Challenges and Solutions for Repairing Fault Lines in the European Project* / by John Theodore, Jonathan Theodore, Dimitrios Syrrakos. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XVII, 247 p. 3 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-52292-0>.

45. Tomann H. *Monetary Integration in Europe : The European Monetary Union after the Financial Crisis* / by Horst Tomann. 2nd ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XVII, 246 p. 22 illus., 10 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-59247-3>.

46. Tortella G. *Catalonia in Spain : History and Myth* / by Gabriel Tortella. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XVI, 312 p. 6 illus. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-54951-4>.

47. Voigt P., von d. B. *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) : A Practical Guide* / by Paul Voigt, Axel von dem Bussche. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. IX, 383 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-57959-7>.

48. Welfens P. J. *An Accidental Brexit : New EU and Transatlantic Economic Perspectives* / by Paul J.J. Welfens. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXII, 447 p. 44 illus., 26 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-58271-9>.

49. Whyman P. B., Petrescu A. I. *The Economics of Brexit : A Cost-Benefit Analysis of the UK's Economic Relationship with the EU* / by Philip B. Whyman, Alina I. Petrescu. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXV, 384 p. 58 illus., 56 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-58283-2>.

50. Zipperle N. *EU International Agreements : An Analysis of Direct Effect and Judicial Review Pre- and Post-Lisbon* / by Nadine Zipperle. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXV, 209 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-64078-5>.

3. Интернет-ресурси

51. <https://ec.europa.eu/>
52. <http://ec.europa.eu/eurostat>
53. <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
54. <http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine>
55. <https://eu-ua.org/search/node>
56. <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/relations>
57. <http://mfa.gov.ua/ua>
58. www.zakon.rada.gov.ua
59. www.ukrbusiness.com.ua
60. www.planbiz.by.ru
61. www.paragononstate.com
62. www.vlasnasprava.info
63. www.BusinessModelGeneration.com/ru